

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (deveto vijeće)

22. rujna 2022.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Nepoštene odredbe u potrošačkim ugovorima – Ugovor o kreditu bez roka dospijeca (revolving) – Nepoštenost ugovorne odredbe o ugovornoj kamatnoj stopi – Pravno sredstvo koje je podnio potrošač i kojim se zahtjeva utvrđenje ništavosti tog ugovora – Izvansudsko ispunjenje zahtjevâ tog potrošača – Nastali troškovi koje mora snositi navedeni potrošač – Načelo djelotvornosti – Nacionalni propis koji može odvratiti tog potrošača od ostvarivanja prava koja ima na temelju Direktive 93/13/EEZ”

U predmetu C-215/21,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Juzgado de Primera Instancia no 2 de Las Palmas de Gran Canaria (Prvostupanjski sud br. 2 u Las Palmas de Gran Canaria, Španjolska), odlukom od 12. ožujka 2021., koju je Sud zaprimio 6. travnja 2021., u postupku

Zulima

protiv

Servicios Prescriptor y Medios de Pagos EFC SAU,

SUD (deveto vijeće),

u sastavu: S. Rodin (izvjestitelj), predsjednik vijeća, J.-C. Bonichot i L. S. Rossi, suci,

nezavisni odvjetnik: A. M. Collins,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za Zulimu, F. M. Montesdeoca Santana, procurador i Y. Pulido González, abogada,
- za španjolsku vladu, J. Rodríguez de la Rúa Puig, u svojstvu agenta,
- za Europsku komisiju, J. Baquero Cruz i N. Ruiz García, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: španjolski

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez mišljenja,
donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 6. stavka 1. i članka 7. stavka 1. Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim odredbama u potrošačkim ugovorima (SL 1993., L 95, str. 29.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 12., str. 24.).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između Zulime i Servicios Prescriptor y Medios de Pagos EFC SAU, kreditne institucije koja se prije zvala „Evofinance EFC SAU”, u pogledu troškova nastalih u okviru postupka koji je pokrenula tužiteljica iz glavnog postupka i kojim je zahtijevala utvrđenje ništavosti ugovora o potrošačkom kreditu bez roka dospijeca (revolving) zbog, među ostalim, nepoštenosti jedne od odredaba tog ugovora.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 Članak 6. stavak 1. Direktive 93/13 određuje:
„Države članice utvrđuju da u ugovoru koji je prodavatelj robe ili pružatelj usluge sklopio s potrošačem prema nacionalnom pravu nepoštena odredbe nisu obvezujuće za potrošača, a da ugovor u tim uvjetima i dalje obvezuje stranke ako je u stanju nastaviti važiti i bez tih nepoštenih odredaba.”
- 4 Članak 7. stavci 1. i 2. te direktive glasi:
„1. U interesu potrošača i tržišnih konkurenata države članice osiguravaju da postoje primjerena i djelotvorna sredstva za sprečavanje stalnog korištenja nepoštenih odredaba u ugovorima koji prodavatelji robe i pružatelji usluga sklapaju s potrošačima.
2. Sredstva iz stavka 1. uključuju odredbe prema kojima osobe ili organizacije koje u skladu s nacionalnim pravom imaju legitiman interes zaštititi potrošače mogu u skladu s dotičnim nacionalnim pravom postupati pred sudovima ili pred nadležnim upravnim tijelima radi donošenja odluke o tome jesu li ugovorne odredbe sastavljene za opću upotrebu nepoštena, kako bi potom mogle primijeniti odgovarajuća i djelotvorna sredstva radi sprečavanja daljnjeg korištenja takvih odredbi.”

Španjolsko pravo

- 5 Članak 1303. Códiga Civil (Građanski zakonik) glasi:
„Kada se obveza proglašni ništavom, ugovorne strane moraju jedna drugoj vratiti stvari koje su bile predmet ugovora, plodove tih stvari i cijenu uvećanu za kamate, osim ako je drugačije određeno u sljedećim člancima.”

6 Člankom 22. Leya 1/2000, de Enjuiciamiento Civil (Zakon 1/2000 o Zakoniku o građanskom postupku) od 7. siječnja 2000. (BOE br. 7 od 8. siječnja 2000., str. 575.), u verziji koja se primjenjuje u glavnom postupku (u daljnjem tekstu: LEC), naslovljenim „Završetak postupka zbog izvansudskog ispunjenja ili nastale bespredmetnosti. Poseban slučaj sprječavanja iseljenja”, određeno je:

„1. Ako zbog nastalih okolnosti iz tužbe i protutužbe više ne postoji legitimni interes za dobivanje sudske zaštite koja se zahtijevala, zbog toga što su izvan postupka ispunjeni tužiteljevi zahtjevi i, po potrebi, tuženikovi zahtjevi iz protutužbe ili zbog bilo kojeg drugog razloga, ta će se okolnost istaknuti i, u slučaju suglasnosti stranaka, tajnik suda donijet će odluku o završetku postupka a da pritom nije potrebno naložiti snošenje troškova.

2. Ako jedna od stranaka tvrdi da legitimni interes i dalje postoji te uz obrazloženje osporava da je došlo do izvansudskog ispunjenja njezinih zahtjeva ili navodi druge argumente, tajnik suda će u roku od deset dana pozvati stranke da se pojave pred sudom koji će odlučivati o tom jedinom predmetu.

Nakon pojavljivanja pred sudom, sud će unutar sljedećih deset dana rješenjem odlučiti treba li nastaviti suđenje i naložiti snošenje troškova tog postupka stranci čiji je zahtjev odbijen.

3. Protiv rješenja kojim se nalaže nastavak suđenja nije dopušten pravni lijek. Protiv rješenja o završetku postupka može se podnijeti žalba.”

7 Članak 394. stavak 1. LEC-a predviđa:

„1. U deklaratornim postupcima snošenje troškova prvostupanjskog postupka nalaže se stranci čiji su svi zahtjevi odbijeni, osim ako sud ocijeni, i to tako obrazloži, da u predmetu postoje ozbiljne dvojbe u pogledu činjeničnih ili pravnih pitanja.

Radi ocjene postojanja pravnih dvojbi u predmetu i nalaganja snošenja troškova, treba uzeti u obzir sudsku praksu uspostavljenu na temelju sličnih slučajeva.”

8 Članak 395. stavci 1. i 2. LEC-a glase:

„1. Ako se tužbeni zahtjev prizna prije odgovora na tužbu, ne nalaže se snošenje troškova osim ako sud uz odgovarajuće obrazloženje ne utvrdi da tuženik postupa u zloj vjeri.

U svakom slučaju, smatra se da postoji zla vjera ako je prije podnošenja tužbe tuženiku podnesen vjerodostojan i obrazložen zahtjev za plaćanje, ako je pokrenut postupak mirenja ili je protiv tuženika podnesen zahtjev za mirenje.

2. Ako se tužbeni zahtjev prizna nakon odgovora na tužbu, primjenjuje se stavak 1. prethodnog članka.”

Glavni postupak i prethodno pitanje

- 9 Dana 21. rujna 2016. stranke glavnog postupka sklopile su ugovor o potrošačkom kreditu bez roka dospijeća (revolving). U ožujku 2020. tužiteljica iz glavnog postupka je od tuženika iz glavnog postupka zahtijevala da raskine taj ugovor o kreditu i vrati joj iznose koje mu je ona neosnovano isplatila jer je smatrala da su kamate navedenog ugovora lihvarske. Tuženik iz glavnog postupka nije postupio u skladu s tim zahtjevom.
- 10 Tužiteljica iz glavnog postupka je isto tako pokrenula postupak pred sudom koji je uputio zahtjev u okviru kojeg je zahtijevala da se utvrdi ništavost tog ugovora o kreditu. Kao glavno, ona je navela da je kamatna stopa koja je predviđena tim ugovorom lihvarska u smislu nacionalnog propisa te je zahtijevala i povrat onog dijela plaćenih iznosa koji prelazi pozajmljenu glavnica na koju je primijenjena ta kamatna stopa. Podredno, ona je navela nepoštenost, u smislu Direktive 93/13, ugovorne odredbe o ugovornoj kamatnoj stopi zbog njezine netransparentnosti.
- 11 Sud koji je uputio zahtjev proglasio je tu tužbu dopuštenom. U roku koji je tuženiku iz glavnog postupka određen za podnošenje njegovih očitovanja u pogledu navedene tužbe, on je zahtijevao brisanje predmeta istaknuvši pritom da su zahtjevi tužiteljice iz glavnog postupka ispunjeni izvensudski i da je on raskinuo predmetni ugovor o kreditu bez roka dospijeća (revolving) te navodeći da tužiteljica iz glavnog postupka više ne može obaviti nijednu transakciju s kreditnom karticom koja se odnosi na taj ugovor i da je on izbrisao dugove u pogledu kamata i drugih naknada. Tuženik u glavnom postupku također je zahtijevao da mu se ne naloži snošenje troškova. Naime, na temelju članka 22. stavka 1. LEC-a, ako su tužbeni zahtjevi ispunjeni izvan postupka, on se u načelu završava a da pritom nije potrebno naložiti snošenje troškova postupka ikojoj od stranaka.
- 12 Mjerom upravljanja postupkom od 11. rujna 2020. sud koji je uputio zahtjev dostavio je tužiteljici iz glavnog postupka zahtjev za brisanje koji je podnio tuženik iz glavnog postupka, a koji se temeljio na tome da ta tužiteljica više nema legitimni interes za dobivanje djelotvorne sudske zaštite.
- 13 Tužiteljica iz glavnog postupka istaknula je da je taj zahtjev za brisanje neosnovan, s obzirom na to da tuženik iz glavnog postupka, prema njezinu mišljenju, nije ispunio sve njezine zahtjeve iz tužbe, osobito nije utvrdio ništavost predmetnog ugovora o potrošačkom kreditu bez roka dospijeća (revolving) zbog lihve i nije platio troškove. Tužiteljica iz glavnog postupka je usto naglasila da je, prije podnošenja tužbe sudu koji je uputio zahtjev, ona bezuspješno zahtijevala od tuženika iz glavnog postupka da raskine taj ugovor o kreditu i vrati joj iznose plaćene na ime kamata.
- 14 S obzirom na takvo neslaganje među strankama iz glavnog postupka, potonje su pozvane da se pojave pred sudom koji je uputio zahtjev, na temelju članka 22. stavka 2. prvog podstavka LEC-a. Nakon što je saslušao očitovanja tih stranaka i ispitao dokaze koji su mu podneseni, taj je sud utvrdio da su zahtjevi iz tužbe tužiteljice iz glavnog postupka ispunjeni izvan postupka, u mjeri u kojoj je tuženik iz glavnog postupka raskinuo predmetni ugovor o potrošačkom kreditu bez roka dospijeća (revolving) i vratio neosnovano plaćene iznose. On je usto utvrdio, s jedne strane, da je, prije nego što mu je podnijela tužbu, tužiteljica iz glavnog postupka u više navrata zahtijevala od tuženika iz glavnog postupka telefaksom poslanim iz poštanskog ureda čiji su datum i sadržaj vjerodostojni (burofax) raskid tog ugovora o kreditu i povrat iznosa koje mu je neosnovano isplatila te, s druge strane, da tuženik iz glavnog postupka nije postupio u skladu s tim zahtjevima.

- 15 Budući da su zahtjevi iz tužbe tužiteljice iz glavnog postupka ispunjeni izvan postupka, sud koji je uputio zahtjev primjećuje da, na temelju predmetnog nacionalnog propisa, on nije ovlašten naložiti nijednoj stranci snošenje troškova. On usto navodi da nije ovlašten ni uzeti u obzir postojanje zahtjeva koji su prethodili podnošenju tužbe kojom je pokrenut glavni postupak radi ocjene eventualne zle vjere tuženika u glavnom postupku i nalaganja potonjem snošenja troškova koje je imala tužiteljica iz glavnog postupka. U tom kontekstu, u mjeri u kojoj tužiteljica iz glavnog postupka ima svojstvo „potrošača”, u smislu Direktive 93/13, i u mjeri u kojoj u okviru glavnog postupka ta stranka nastoji ostvariti prava koja izvodi iz te direktive, sud koji je uputio zahtjev dvoji o sukladnosti tog nacionalnog propisa s navedenom direktivom.
- 16 U tim je okolnostima Juzgado de Primera Instancia n° 2 de Las Palmas de Gran Canaria (Prvostupanjski sud br. 2 u Las Palmasu de Gran Canaria) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„U okviru pritužbi potrošača protiv nepoštenih ugovornih odredbi koje se temelje na [Direktivi 93/13/EZ] i u slučaju izvansudskog ispunjenja, člankom 22. LEC-a predviđa se da potrošači moraju snositi postupovne troškove a da se pritom ne uzima u obzir prethodno postupanje prodavatelja robe ili pružatelja usluga koji nije ispunio prethodne zahtjeve. Predstavlja li to španjolsko postupovno pravilo znatnu prepreku koja potrošače može odvratiti od ostvarivanja prava na djelotvorni sudski nadzor eventualne nepoštenosti ugovorne odredbe koja se protivi načelu djelotvornosti i članku 6. stavku 1. i članku 7. stavku 1. Direktive 93/13?”

Nadležnost Suda

- 17 Uvodno, tužiteljica iz glavnog postupka i španjolska vlada ističu da je Sud nenadležan za odlučivanje o postavljenom pitanju u mjeri u kojoj pravna situacija koja je dovela do pokretanja glavnog postupka ne ulazi u područje primjene prava Unije.
- 18 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, Sud mora ispitati okolnosti u kojima mu je nacionalni sud uputio predmet, kako bi provjerio je li nadležan za odlučivanje (presuda od 15. srpnja 2021, *The Department for Communities in Northern Ireland, C-709/20, EU:C:2021:602*, t. 45. i navedena sudska praksa).
- 19 U tom pogledu, iz članka 19. stavka 3. točke (b) UFEU-a i članka 267. prvog stavka UFEU-a proizlazi da je Sud nadležan u prethodnom postupku odlučivati o tumačenju prava Unije ili o valjanosti akata institucija Unije. Drugi stavak članka 267. UFEU-a u biti pojašnjava da, ako se u predmetu koji je u tijeku pred sudom države članice pojavi pitanje o kojem je moguće uputiti zahtjev za prethodnu odluku, taj sud može, ako smatra da je odluka o tom pitanju potrebna da bi mogao donijeti presudu, zatražiti od Suda da o tom pitanju odluči (presuda od 15. srpnja 2021, *The Department for Communities in Northern Ireland, C-709/20, EU:C:2021:602*, t. 46.).
- 20 Točno je da se u predmetnom slučaju predmetni sustav raspodjele troškova primjenjuje na postupke pokrenute pred španjolskim sudovima i da je stoga u načelu obuhvaćen španjolskim postupovnim pravom.
- 21 Međutim, iz zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi da je predmet glavnog postupka obuhvaćen područjem koje je uređeno pravom Unije. Naime, taj se spor odnosi na nepoštenost, u smislu Direktive 93/13, nekoliko odredaba ugovora koji su sklopili prodavatelj robe ili pružatelj usluga i potrošač i postavljenim pitanjem sud koji je uputio zahtjev pred Sudom pokreće postupak o, u

bitnome, tome treba li članak 6. stavak 1. i članak 7. stavak 1. te direktive tumačiti na način da im se protivi odredba nacionalnog postupovnog prava koja uređuje raspodjelu troškova, odnosno članak 22. LEC-a. Konkretnije, sud koji je uputio zahtjev traži od Suda da ispita može li takva odredba nacionalnog prava predstavljati znatnu prepreku koja može odvratiti potrošače od ostvarivanja njihovih prava, u suprotnosti s odredbama prava Unije, u vezi s načelom djelotvornosti. Ostvarivanje prava koja potrošačima daje Direktiva 93/13 ovisi o postupovnom pravu država članica. Stoga nacionalno postupovno pravo može presudno utjecati na djelotvornost prava Unije.

- 22 Naime, kada je od Suda zatraženo da ispita sadržaj postupaka za izdavanje platnog naloga, on je u više navrata presudio da bi troškovi koje podrazumijeva pokretanje sudskog postupka mogli odvratiti potrošače od podnošenja prigovora koji je potrebno podnijeti u toj vrsti postupaka (vidjeti u tom smislu presude od 14. lipnja 2012., Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, t. 54., od 18. veljače 2016., Finanmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, t. 52. i od 13. rujna 2018., Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, t. 69.).
- 23 Iako je provedba sustava raspodjele troškova obuhvaćena unutarnjim pravnim poretom država članica na temelju načela njihove postupovne autonomije, podrobna pravila za tu provedbu ipak moraju ispunjavati dvostruki uvjet. Ona tako ne smiju biti nepovoljnija od onih koja uređuju slične unutarnje situacije (načelo ekvivalentnosti) niti smiju u praksi onemogućavati ili pretjerano otežavati ostvarivanje prava koja potrošačima dodjeljuje pravni poredak Unije (načelo djelotvornosti) (vidjeti u tom smislu i analogijom presudu od 17. srpnja 2014., Sánchez Morcillo i Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, t. 31.).
- 24 U tim okolnostima Sud je nadležan za odlučivanje o zahtjevu za prethodnu odluku.

Dopuštenost zahtjeva za prethodnu odluku

- 25 Tužiteljica iz glavnog postupka i španjolska vlada predlažu Sudu da utvrdi da je postavljeno pitanje nedopušteno, s obzirom na to da oni smatraju da je o njemu već odlučeno u nacionalnoj sudskoj praksi. Na temelju te sudske prakse dopušteno je primijeniti „korektivni kriterij” koji omogućuje uzimanje u obzir eventualne zle vjere prodavatelja robe ili pružatelja usluga i tuženika u postupku te mu, u tom slučaju, naložiti snošenje troškova, čak i kada su tužiteljevi zahtjevi ispunjeni izvansudski.
- 26 U tom pogledu treba podsjetiti na to da je, u skladu s ustaljenom sudskom praksom, u okviru postupka predviđenog člankom 267. UFEU-a, koji se temelji na jasnom razdvajanju funkcija između nacionalnih sudova i Suda, nacionalni sud jedini ovlašten utvrditi i ocijeniti činjenice glavnog postupka te tumačiti i primijeniti nacionalno pravo. Isto tako, isključivo je na nacionalnom sudu pred kojim se vodi postupak i koji mora preuzeti odgovornost za sudsku odluku koja će biti donesena da, uvažavajući posebnosti predmeta, ocijeni nužnost i relevantnost pitanja koja postavlja Sudu. Posljedično, ako se postavljena pitanja odnose na tumačenje prava Unije, Sud načelno mora odgovoriti na njih (presuda od 14. lipnja 2012., Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, t. 76. i navedena sudska praksa).
- 27 Stoga Sud može odbiti odgovoriti na prethodno pitanje nacionalnog suda samo ako je očito da zatraženo tumačenje prava Unije nema nikakve veze s činjeničnim stanjem ili predmetom glavnog postupka, ako je problem hipotetski ili ako Sud ne raspolaže činjeničnim i pravnim elementima

potrebnima da bi mogao dati koristan odgovor na postavljena pitanja (presuda od 14. lipnja 2012., Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, t. 77. i navedena sudska praksa).

- 28 To očito nije tako u ovom predmetu.
- 29 Naime, s tim u vezi valja utvrditi da se zahtjev za prethodnu odluku odnosi na tumačenje članka 6. stavka 1. i članka 7 stavka 1. Direktive 93/13 te je njegova svrha omogućiti sudu koji je uputio zahtjev da odluči o usklađenosti članka 22. LEC-a, kako ga tumače nacionalni sudovi, s odredbama te direktive.
- 30 Usto, iz spisa kojim raspolaže Sud proizlazi da na temelju članka 22. LEC-a, za tužiteljicu iz glavnog postupka, koja je potrošač na kojeg se primjenjuje Direktiva 93/13, postoji rizik snošenja troškova pravnog sredstva koje je podnijela protiv nepoštenih odredaba predmetnog ugovora o kreditu bez roka dospijeca (revolving) usprkos činjenici da je njezine materijalnopravne zahtjeve izvansudski ispunila predmetna kreditna institucija.
- 31 S obzirom na prethodna razmatranja, valja smatrati da je postavljeno pitanje dopušteno.

Meritum

- 32 Svojim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u bitnome pita treba li članak 6. stavak 1. i članak 7. stavak 1. Direktive 93/13, u vezi s načelom djelotvornosti, tumačiti na način da im se protivi nacionalni propis kao što je članak 22. LEC-a, na temelju kojeg, u okviru sudskog postupka o utvrđivanju nepoštenosti odredbe ugovora koji su sklopili prodavatelj robe ili pružatelj usluga i potrošač, u slučaju izvansudskog ispunjenja njegovih zahtjeva, taj potrošač mora snositi svoje troškove nastale u okviru sudskog postupka koji je bio prisiljen pokrenuti kako bi ostvario prava koja ima na temelju Direktive 93/13, a da se pritom ne uzima u obzir ranije postupanje predmetnog prodavatelja robe ili pružatelja usluga, koji nije postupio u skladu sa zahtjevima koje mu je navedeni potrošač prethodno uputio.
- 33 U tom pogledu valja istaknuti da su, u skladu s ustaljenom sudskom praksom, u nedostatku posebnih propisa Unije u tom području podrobna pravila za provedbu zaštite potrošača predviđene Direktivom 93/13 stvar unutarnjeg pravnog poretka država članica na temelju načela njihove postupovne autonomije. Međutim, ta pravila ne mogu biti nepovoljnija od onih koja uređuju slične unutarnje situacije (načelo ekvivalentnosti) niti smiju biti oblikovana tako da u praksi onemogućuju ili pretjerano otežavaju ostvarivanje prava koja dodjeljuje pravni poredak Unije (načelo djelotvornosti) (vidjeti u tom smislu presude od 16. srpnja 2020., Caixabank i Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 i C-259/19, EU:C:2020:578, t. 83. i od 10. lipnja 2021., BNP Paribas Personal Finance, C-776/19 do C-782/19, EU:C:2021:470, t. 27. i navedenu sudsku praksu).
- 34 S tim u vezi, iz sudske prakse Suda proizlazi da raspodjela troškova sudskog postupka pred nacionalnim sudovima ulazi u postupovnu autonomiju država članica pod uvjetom poštovanja načela ekvivalentnosti i djelotvornosti (presuda od 16. srpnja 2020., Caixabank i Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 i C-259/19, EU:C:2020:578, t. 95.).
- 35 Što se tiče načela djelotvornosti, koje je jedino obuhvaćeno ovim predmetom, valja istaknuti da svaki slučaj u kojem se postavlja pitanje onemogućuje li nacionalna postupovna odredba ili pretjerano otežava primjenu prava Unije mora biti analiziran uzimajući u obzir mjesto te odredbe

u cjelokupnom postupku, njegovo odvijanje i osobitosti pred različitim nacionalnim sudovima. U tom pogledu valja, prema potrebi, uzeti u obzir načela na kojima se temelji nacionalni pravosudni sustav, kao što su to zaštita pravâ obrane, načelo pravne sigurnosti i dobro odvijanje postupka (vidjeti osobito presudu od 10. lipnja 2021., BNP Paribas Personal Finance, C-776/19 do C-782/19, EU:C:2021:470, t. 28. i navedenu sudsku praksu).

- 36 Osim toga, Sud je pojasnio da obveza država članica da osiguraju djelotvornost prava koja osobe izvode iz prava Unije podrazumijeva, među ostalim, kad je riječ o pravima koja proizlaze iz Direktive 93/13, zahtjev djelotvorne sudske zaštite, također uspostavljen člankom 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima koji se primjenjuje, među ostalim, što se tiče definiranja postupovnih pravila vezanih za sudske postupke utemeljene na tim pravima (presuda od 10. lipnja 2021., BNP Paribas Personal Finance, C-776/19 do C-782/19, EU:C:2021:470, t. 29. i navedena sudska praksa).
- 37 Direktivom 93/13 potrošaču se daje pravo da se obrati sudu kako bi se utvrdila nepoštenost ugovorne odredbe i kako se ona ne bi primijenila. S tim u vezi, Sud je presudio da bi, kad bi ishod raspodjele troškova takvog postupka ovisio samo o neosnovano plaćenim iznosima čiji se povrat nalaže, to potrošača moglo odvratiti od ostvarivanja navedenog prava, s obzirom na troškove koji bi nastali pokretanjem sudske postupka (vidjeti presudu od 16. srpnja 2020., Caixabank i Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 i C-259/19, EU:C:2020:578, t. 98. i navedenu sudsku praksu).
- 38 Stoga je Sud presudio da članak 6. stavak 1. i članak 7. stavak 1. Direktive 93/13 te načelo djelotvornosti treba tumačiti na način da im se protivi sustav koji dopušta da dio postupovnih troškova snosi potrošač, ovisno o visini neosnovano plaćenih iznosa koji su mu vraćeni nakon utvrđenja ništavosti ugovorne odredbe zbog njezine nepoštenosti, s obzirom na to da takav sustav stvara znatnu prepreku koja potrošača može odvratiti od ostvarivanja prava na djelotvorni sudski nadzor eventualne nepoštenosti ugovornih odredaba, kako je to pravo dodijeljeno Direktivom 93/13 (presuda od 16. srpnja 2020., Caixabank i Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 i C-259/19, EU:C:2020:578, t. 99).
- 39 U predmetnom slučaju, sud koji je uputio zahtjev ističe da, na temelju članka 22. LEC-a, on ne može tuženiku iz glavnog postupka naložiti snošenje troškova s obzirom na to su zahtjevi iz tužbe tužiteljice iz glavnog postupka ispunjeni izvan sudske postupka koji se pred njime vodi. Prema mišljenju tog suda, isto vrijedi i u slučaju u kojem se ispostavi da je tuženik iz glavnog postupka postupao u zloj vjeri i da je zbog toga tužiteljica iz glavnog postupka bila prisiljena ostvarivati svoja prava u sudskom postupku, s obzirom na to da članak 22. LEC-a ne omogućuje sudu pred kojim se vodi postupak da uzme u obzir takve okolnosti radi odstupanja od pravila o raspodjeli troškova koje je njime predviđeno.
- 40 S tim u vezi, valja istaknuti da je u okviru postupaka pokrenutih na temelju članka 6. stavka 1. i članka 7. stavka 1. Direktive 93/13 u pravilu potrošač tužitelj, a prodavatelj robe ili pružatelj usluga je tuženik, što podrazumijeva da ako potonji odluči ispuniti potrošačeve zahtjeve izvan sudske postupka, taj potrošač mora, na temelju španjolskog pravila opisanog u prethodnoj točki, uvijek snositi troškove tog postupka i to i u slučaju kada je taj prodavatelj robe ili pružatelj usluga postupao u zloj vjeri.
- 41 Valja utvrditi da takav propis, koji nameće takav rizik navedenom potrošaču, stvara znatnu prepreku koja ga može odvratiti od ostvarivanja njegova prava na djelotvoran sudski nadzor eventualno nepoštenih ugovornih odredaba sadržanih u predmetnom ugovoru i u konačnici povrjeđuje načelo djelotvornosti.

- 42 Međutim, u svojim očitovanjima podnesenima Sudu španjolska vlada tvrdi da se članak 22. LEC-a može tumačiti na način koji je u skladu sa zahtjevima koji proizlaze iz tog načela. Naime, ta odredba mogla bi se tumačiti na način da nacionalni sud mora uzeti u obzir eventualnu zlu vjeru predmetnog prodavatelja robe ili pružatelja usluga te mu, ako je potrebno, naložiti snošenje troškova sudskog postupka.
- 43 Valja smatrati da je takvo tumačenje nacionalnog prava usklađeno s načelom djelotvornosti u mjeri u kojoj ono ne obeshrabruje potrošače od ostvarivanja prava koja im daje Direktiva 93/13. Zadaća je suda koji je uputio zahtjev da provjeri je li moguće takvo tumačenje koje je usklađeno s pravom Unije.
- 44 S obzirom na sva prethodna razmatranja, članak 6. stavak 1. i članak 7. stavak 1. Direktive Vijeća 93/13, u vezi s načelom djelotvornosti, treba tumačiti na način da im se ne protivi nacionalni propis na temelju kojeg, u okviru sudskog postupka o utvrđivanju nepoštenosti odredbe ugovora koji su sklopili prodavatelj robe ili pružatelj usluga i potrošač, u slučaju izvensudskog ispunjenja njegovih zahtjeva, dotični potrošač mora snositi vlastite troškove, pod uvjetom da sud pred kojim se vodi postupak obvezno uzme u obzir eventualnu zlu vjeru dotičnog prodavatelja robe ili pružatelja usluga te mu, ako je potrebno, naloži plaćanje troškova sudskog postupka koji je taj potrošač bio prisiljen pokrenuti kako bi ostvario prava koja ima na temelju Direktive 93/13.

Troškovi

- 45 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (deveto vijeće) odlučuje:

Članak 6. stavak 1. i članak 7. stavak 1. Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim odredbama u potrošačkim ugovorima, u vezi s načelom djelotvornosti,

treba tumačiti na način da im se:

ne protivi nacionalni propis na temelju kojeg, u okviru sudskog postupka o utvrđivanju nepoštenosti odredbe ugovora koji su sklopili prodavatelj robe ili pružatelj usluga i potrošač, u slučaju izvensudskog ispunjenja njegovih zahtjeva, dotični potrošač mora snositi vlastite troškove, pod uvjetom da sud pred kojim se vodi postupak obvezno uzme u obzir eventualnu zlu vjeru dotičnog prodavatelja robe ili pružatelja usluga te mu, ako je potrebno, naloži plaćanje troškova sudskog postupka koji je taj potrošač bio prisiljen pokrenuti kako bi ostvario prava koja ima na temelju Direktive 93/13.

Potpisi